

Meldcode 2021-2022

De Blinkerd

Inhoudsopgave

- 1 Inleiding
- 2 Algemeen
- 3 Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling
- 4 Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling
- 5 Afwegingskader bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling
- 6 Verantwoordelijkheden van De Blinkerd
- 7 Aandachtsfunctionarissen De Blinkerd
- 8 Vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling
- 9 Signalenlijst
- 10 Signalenlijst specifieke vormen van mishandeling
- 11 Veilig thuis
- 12 Melding bij Veilig Thuis
- 13 Beroepsgeheim, meldcode en meldrecht
- 14 Bronnen
- 15 Bijlage 1 Signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12- jarigen

1 Inleiding

Dit is de “Handleiding bij de Meldcode”. Deze uitgave is een uitgebreide versie van de Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.

Sinds 1 juli 2013 is het verplicht om te beschikken over een Meldcode. De meldcode is per 1 januari 2019 verbeterd en aangescherpt.

2 Algemeen

Doel van de meldcode

De verplichting voor de school om een meldcode te gebruiken, heeft als doel medewerkers te ondersteunen in het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldcode bevat een stappenplan, die stap voor stap aangeeft wat te doen voordat er daadwerkelijk een eventuele melding kan worden gedaan. Het stappenplan draagt bij aan een effectieve aanpak van huiselijke geweld en kindermishandeling. De stappen hoeven niet op de aangegeven wijze te worden toegepast. Zolang alle relevante stappen maar zijn genomen voordat er een melding wordt gedaan. Zo kan er soms eerst met ouders een gesprek worden gepland om de signalen te bespreken en bij een andere casus wordt eerst overlegd met veilig Thuis. Sommige stappen zullen tevens meer dan een keer worden doorlopen.

Het signaleren is een belangrijk onderdeel van de professionele houding van de medewerkers die binnen de school werkzaam zijn.

Maak een inschatting van signalen nooit alleen, maar samen met iemand anders zoals een aandachtsfunctionaris, IB-er en/of directeur.

De aandachtsfunctionaris heeft een centrale rol in de stappen rond het signaleren en handelen bij vermoeden van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Als door de signalen een vermoeden ontstaat van ernstig misdrijf, is het verstandig om de te zetten stappen via Veilig Thuis af te stemmen met de politie.

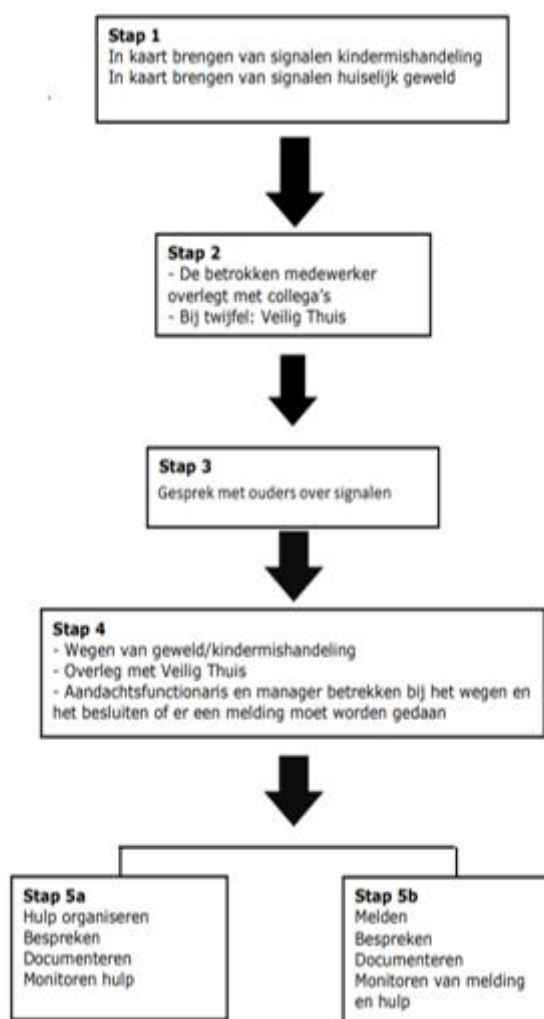
Bij een vermoeden van kindermishandeling is het handig om te overwegen of er een melding zou moeten worden gedaan in de verwijzingsindex risicojongeren (0-23 jaar). Meer informatie:

www.verwijsindex.nl

Kindermishandeling gepleegd door een medewerker valt niet onder het stappenplan. Er zijn dan anders stappen nodig, zoals het direct informeren van het bestuur en het inschakelen van de inspectie.

Medewerkers zijn wettelijk verplicht het schoolbestuur onmiddellijk te informeren als zij informatie verkrijgen over een mogelijk zedendelict. Het gaat dan om een strafbaar feit waarbij een medewerker van de school een minderjarige leerling seksueel heeft misbruikt of geïntimideerd. Meer informatie is te vinden op de website van de Inspectie van het Onderwijs. Er kan altijd contact worden opgenomen met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs. De vertrouwensinspecteur behandelt de klachten met zorgvuldigheid en onderneemt geen actie zonder uw toestemming.

3 Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

4 Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

- Observeer (gebruik signalelijst)
- Onderzoek naar onderbouwing
- Overleg met de aandachtsfunctionaris Huiselijk geweld en Kindermishandeling, informeren van de kwaliteitsondersteuner en directie
- Rapporteren van de signalen
- Gesprek met de ouder: delen van de zorg

Stap 2: Collegiale consultatie en raadplegen Veilig Thuis

- Aandachtsfunctionarissen en kwaliteitsondersteuners overleggen met elkaar
- Consulteren Veilig Thuis (anoniem advies)
- Eventueel consulteren schoolarts, IZC, SMW
- Gesprek met de ouder: delen van de zorg

Stap 3: Gesprek met de ouder

- Gesprek met de ouder: delen van de zorg
- Uitkomsten consultaties bespreken met ouders

Stap 4: Weging van de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

Uitgebreid stappenplan bij signalen huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast. Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van de KanVas vragenlijsten. Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van de signalenlijst, maar realiseer je dat signalen ook altijd op iets anders kunnen duiden.

Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen leg je schriftelijk vast in Esis. Gespreksverslagen laat je door de aandachtsfunctionaris/IB-er lezen.

Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk. Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling.

Leg de volgende gegevens vast:

- Vermeld altijd, datum, plaats, situatie en aanwezigen
- signalen die duidelijk maken welke zorgen u ziet, hoort, ruikt.
- Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten.
- Contacten over deze signalen
- Stappen die worden gezet
- Besluiten die worden genomen

Doe de Kindcheck!

Wanneer de professional vermoedt dat de situatie van de ouder mogelijk risico's oplevert voor leerlingen die van hem afhankelijk zijn wordt de Kindcheck uitgevoerd. We onderscheiden daarbij de volgende stappen:

1. De professional gaat in gesprek met de ouder:

-De professional vraagt de ouder of er minderjarige kinderen bij hem in huis wonen en als dit het geval is of en zo ja, met wie de ouder de zorg voor deze kinderen deelt. De professional onderzoekt samen met de ouder of het de ouder, ondanks zijn situatie, lukt om de kinderen voldoende verzorging, zorg en veiligheid te bieden, of de ouder daar hulp bij heeft en of de ouder (meer) hulp wenst.

-De professional vraagt de ouder of hij/zij een (ex)partner heeft met kinderen waar de ouder geregeld aanwezig is.

-De professional vraagt de ouder of deze mogelijk zwanger is

2. Op basis van dit gesprek en op basis van de situatie waarin de ouder verkeert, stelt de professional vast of de zorgen over de mogelijke ernstige schade voor de kinderen zijn weggenomen, of dat de zorgen, ook na het gesprek, zijn gebleven.

3. Blijven er zorgen na het gesprek met de ouder, dan zet de professional op basis van de oudersignalen, de stappen van de Meldcode. Deze stappen zijn erop gericht de situatie waarin de kinderen zich feitelijk bevinden nader te (laten) onderzoeken en zo nodig (meer) passende hulp te organiseren voor alle betrokkenen.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis

Besprek de signalen met de aandachtsfunctionaris/IB-er. Deze kan indien nodig advies aan Veilig Thuis vragen. De aandachtsfunctionaris/IB-er is verantwoordelijk voor deze stap.

Indien er ook maar enige twijfel is over de oorzaak van de situatie en/of de mogelijke onveiligheid bij de leerling, moet advies worden gevraagd bij Veilig Thuis. Daarna of daarvoor kunnen ouders worden uitgenodigd, zodat zij ook betrokken worden in het overleg.

Bij signalen die wijzen op acuut of ernstig geweld, kun je direct advies vragen aan Veilig Thuis. Eventueel kun je in hetzelfde gesprek een melding doen, zodat er op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet.

Stap 3: Gesprek met de cliënt

Bespreek de signalen met de ouder:

1. leg de ouder het doel uit van het gesprek;
2. beschrijf de feiten die zijn vastgesteld en de waarnemingen die zijn gedaan;
3. nodig de ouder uit om een reactie hierop te geven;
4. kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen. In geval vermoeden van vrouwelijke genitale verminking of eerdergerelateerd geweld neemt u met spoed contact op met Veilig Thuis.
5. Leg het gesprek vast

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en uit te wisselen over de ontwikkeling van de leerling, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. Nodig de ouders uit tot het geven van zijn/haar mening en vraag door over leerling gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie. Herkent de ouder de situatie? Hoe gedraagt de leerling zich thuis? Hoe reageert de ouder daarop? Hoe gaat het opvoeden thuis? Hoe reageert de leerling hierop? Hoe is de ontwikkeling van de leerling tot nu toe verlopen? Wat vindt de ouder daarvan? Hoe ervaart de ouder de opvoeding en zijn rol als ouder?

Indien de ouder de zorgen herkent kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen.

Indien tijdens het gesprek met de ouder blijkt dat de zorgen een andere oorzaak hebben, wordt dit traject afgesloten.

Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met de cliënt, is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de ouder, die van u zelf, of die van een ander in het geding is;
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder door dit gesprek het contact met de school zal verbreken en de school zal verlaten.

Bij het vragen van advies aan Veilig Thuis geldt dit niet, advies vragen mag altijd anoniem, maar moet wel in overleg met de aandachtsfunctionaris/IB-er.

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling

Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de cliënt het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Neem contact op met Veilig Thuis bij het maken van deze weging in het afwegingskader.

Stap 5: Beslissen: zelf hulp organiseren of melden

Stap 5a: Hulp organiseren en effecten volgen

Meen je, op basis van uw afweging in stap 4, dat de leerling en zijn gezin redelijkerwijs voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen:

- organiseer dan de noodzakelijke hulp;
- volg de effecten van deze hulp;
- doe alsnog een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint.

De verantwoordelijke medewerker binnen de school bespreekt met de ouder de uitkomst van het advies van Veilig Thuis. Bespreek met de ouder de verder te nemen stappen voor geadviseerde hulpverlening voor de leerling en/of de ouder. Geef informatie en maak afspraken over de eventuele indicaties die nodig zijn voor verdere hulp. Verwijs de ouder door en houdt deze stappen goed in de gaten a.d.h.v. het afwegingskader.

Stap 5B: Melden en bespreken met de ouder

Kunnen we de leerling niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermen of twijfelen we er aan of u voldoende bescherming hiertegen kunt bieden:

- meld uw vermoeden bij Veilig Thuis en bekijk de vragen in het afwegingskader;
- sluit bij uw melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die je meldt (ook) van anderen afkomstig is;
- overleg bij uw melding met Veilig Thuis wat je na de melding, binnen de grenzen van uw gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om uw cliënt en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

Bespreek uw melding vooraf met ouder. Je kunt deze melding ook bespreken met de leerling wanneer deze 12 jaar of ouder is.

1. leg uit waarom je van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is;
2. vraag de leerling en/of ouder uitdrukkelijk om een reactie;
3. in geval van bezwaren van de leerling en/of ouder, overleg op welke wijze je tegemoet kunt komen aan deze bezwaren en leg dit schriftelijk vast;
4. is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om je leerling of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in uw afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen;
5. doe een melding indien naar ons oordeel de bescherming van de leerling of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Van contacten met de leerling en/of ouder over de melding kan worden afgezien:

- als de veiligheid van de leerling, die van jezelf, of die van een ander in het geding is;
- als je goede redenen hebt om te veronderstellen dat de leerling en/of ouder daardoor het contact met je zal verbreken.

Indien na enige periode onvoldoende verbetering zichtbaar is, is het van belang opnieuw contact op te nemen met Veilig Thuis en eventueel opnieuw een melding te doen. Veilig Thuis adviseert, indien nodig, meerdere keren contact op te nemen indien je onvoldoende verbetering of verslechtering waarneemt.

Niet melden tenzij:

- Eigen veiligheid in gedrang
- Veiligheid kind in gedrang
- Rol niet inwisselbaar

5 Afwegingskader bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Afwegingskader stap 4 meldcode

1. Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier

Ja: Ga verder met afweging 2.

2. Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid of discloser (verhaal dat een kind even bij je neerlegt)?

Nee: Ga verder met afweging 3

Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.

3. Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden?

Nee: Melden bij Veilig Thuis

Ja: Ga verder met afweging 4.

4. Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten?

Nee: Melden bij Veilig Thuis

Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging

5. Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen?

Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis.

Ja: hulp afsluiten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.

Bij twijfel kun je de signalenkaart raadplegen: <https://signalenkaart.nl/>

6 Verantwoordelijkheden van De Blinkerd

Taken aandachtsfunctionaris

- functioneert als vraagbaak binnen de organisatie voor algemene informatie over de meldcode;
- heeft kennis van de stappen volgens de meldcode;
- stelt taken vast van een ieder en legt deze meldcode vast;
- coördineert de uitvoering van de meldcode bij een vermoeden van huiselijk geweld en /of kindermishandeling;
- waakt over de veiligheid van de leerling bij het nemen van beslissingen in samenwerking met de IB-er;
- neemt zo nodig contact op met Veilig Thuis voor advies of melding;
- evalueert de genomen stappen met betrokkenen;
- ziet toe op zorgvuldige omgang met privacy van het desbetreffende gezin;
- ziet toe op dossiervorming en verslaglegging in samenwerking met de IB-er.

Taken aandachtsfunctionaris/Intern begeleider

- herkent signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- heeft overleg met de leraar bij zorg over een leerling aan de hand van de waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- voert de afspraken uit die zijn voortgekomen uit het overleg met de leraar, zoals observeren en verslaglegging;
- bespreekt de resultaten van de ondernomen stappen met directie.

Taken leraar

- herkent signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- overlegt met de aandachtsfunctionaris/IB-er bij zorg over een leerling aan de hand van de waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- voert de afspraken uit die zijn voortgekomen uit het overleg met de aandachtsfunctionaris/IB-er, zoals observeren en verslaglegging;
- bespreek de resultaten van de ondernomen stappen met directie.

Taken onderwijsassistent of ander/extern personeel

- herkent signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld.
- overlegt met de aandachtsfunctionaris/IB-er bij zorg over een leerling aan de hand van de waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;

De directie en de medewerkers zijn niet verantwoordelijk voor

- het vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld;
- het verlenen van professionele hulp aan ouders of leerlingen.

7 Aandachtsfunctionarissen en Intern Begeleider De Blinkerd

Aandachtsfunctionarissen

Aart van der Vorm Lucardie en Ilona van der Kaaij

Interne begeleider

Ilona van der Kaaij

8 Vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Definitie kindermishandeling

Kindermishandeling is het doen en laten van ouders, of anderen in soortgelijke positie ten opzichte van een kind, dat een ernstige aantasting of bedreiging vormt voor de veiligheid en het welzijn van het kind (Baartman, 2010)

Kindermishandeling betreft kinderen van 0-19 jaar. Ook ongeboren baby's vallen onder de definitie.

Belangrijk: Als een kind getuige is van huiselijk geweld tussen zijn ouders of tussen andere huisgenoten wordt dat ook gezien als een vorm van kindermishandeling. Dit geldt ook voor emotionele onveiligheid en/ of verwaarlozing. Dus in alle gevallen waar sprake is van een bedreiging van het welzijn van het kind volgen professionals de stappen van de meldcode.

De definitie van kindermishandeling, zoals genoemd in de jeugdwet:

'Kindermishandeling is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel'

Waar ouders staat worden ook stief-, adoptie- en pleegouders bedoeld. Kinderen kunnen ook in een relatie van afhankelijkheid ten opzichte van beroepskrachten verkeren.

De meldcode ondersteunt beroepskrachten bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling, ongeacht de verblijfsstatus van de betrokkenen. De stappen moeten dus ook worden gezet als het om vermoedens van geweld gaat waarbij mensen zijn betrokken zonder geldige verblijfspapieren, of die in een asielprocedure zitten

Het is een brede definitie. Wanneer je als professional een vermoeden van kindermishandeling hebt kan dat ook gedefinieerd worden als ernstige opvoedingsproblemen of pedagogische onmacht van ouders. Het woord op zich is niet belangrijk, de consequenties wel. De zorgen om het kind zijn reden voor actie. Ook als er geen sprake is van kindermishandeling maar bijvoorbeeld wel van ernstige opvoedingsproblemen verdienen kind en ouders steun en hulp.

Er zijn veel verschillende vormen van kindermishandeling. Elke vorm van kindermishandeling heeft specifieke signalen waar je op kunt letten.

Lichamelijke mishandeling

Er is sprake van lichamelijke kindermishandeling als de dader lichamelijk geweld tegen het kind gebruikt zoals slaan, schudden, schoppen, bijten, knijpen, krabben, het toebrengen van brandwonden, laten vallen etc.

Lichamelijke verwaarlozing

Bij lichamelijke verwaarlozing heeft de ouder geen oog voor het lichamelijk welzijn van het kind en verwaarloost de verzorging van het kind op het gebied van voeding, hygiëne en kleding.

Onder lichamelijke verwaarlozing wordt onder andere verstaan:

- het niet toedienen van noodzakelijke medicatie
- geen enkele aandacht voor de veiligheid van de leefomgeving van het kind
- het kind wordt regelmatig zonder toezicht alleen gelaten
- de verzorging van het kind wordt veronachtzaamd
- het kind krijgt ongezonde voeding en of veel te veel voeding. (obesitas)

- Verwaarlozing kan zo ver gaan dat ouders geen arts bezoeken als de situatie er duidelijk wel om vraagt, geen medicatie geven, geen vaccinatie
- Geen gebruik maken van de JGZ kán een signaal zijn van lichamelijke verwaarlozing.

Psychische mishandeling

Onder psychische mishandeling vallen:

- verbale dreigingen, vernederingen,
- sociale isolatie
- intimidatie en onredelijke eisen

Bij psychische mishandeling leeft het kind in angst en onzekerheid door bijvoorbeeld verbaal geweld: het kind wordt regelmatig uitgescholden, het krijgt herhaaldelijk te horen dat het niet gewenst is of de ouder/verzorger dicht het kind alleen maar stomiteiten toe.

Overigens gaat het niet alleen om negatieve opmerkingen tegen het kind zelf, maar ook om denigrerende uitlatingen tegenover anderen in de aanwezigheid van het kind. Een ouder kan een kind ook psychische schade toebrengen door het bewust te negeren.

Bijzondere vorm van psychische mishandeling: kinderen die getuige zijn van gezinsgeweld

Onder partnergeweld valt naast vrouwenmishandeling ook mannenmishandeling en mishandeling in homoseksuele relaties. Kinderen kunnen niet alleen direct slachtoffer zijn van huiselijk geweld, maar er ook getuige van zijn. Daarnaast kan in gezinnen sprake zijn van geweld tussen broers en zussen en van oudermishandeling, wat wil zeggen dat kinderen gewelddadig zijn ten opzichte van hun ouders of grootouders. Een kind getuige laten zijn van huiselijk geweld is een vorm van kindermishandeling

Psychische verwaarlozing

De ouder/verzorger schiet doorlopend tekort in het geven van enige vorm van aandacht.

Het kind mist liefde, warmte en bescherming. Positieve aandacht is onontbeerlijk om zich geestelijk, maar ook lichamelijk, goed te kunnen ontwikkelen. Cognitieve verwaarlozing, een kind niet naar school laten gaan, is een vorm van psychische verwaarlozing.

Bij verwaarloosde kinderen kan parentificatie optreden: het kind neemt de ouderrol op zich en daarmee een te grote verantwoordelijkheid die niet past bij de leeftijd van het kind.

Seksueel misbruik

Het gaat bij seksueel misbruik om alle opgedrongen seksuele gedragingen van een volwassene dan wel ouder persoon/gezinslid bij een kind. In Nederland is seksueel contact met een kind jonger dan 12 jaar zonder meer strafbaar. Ook contact met een jongere tussen de 12 en 16 jaar is strafbaar maar de politie komt feitelijk alleen in actie als aangifte wordt gedaan en een klacht wordt ingediend door de jongere. Ook strafbaar is de volwassene die seksueel contact heeft met een minderjarige (beneden de 18 jaar) die afhankelijk is van hem of haar: een ouder met een kind of een docent met een leerling (Frenken 2001).

Bij seksueel misbruik is altijd sprake van de combinatie van „grooming” en bedreiging.

Onder grooming wordt verstaan, hofmakerij, “wij hebben samen een geheimpje”, “jij bent papa”s eigen meisje”.

Na de grooming volgt de bedreiging: “Ik moet naar de gevangenis als je erover praat”, “Mama wordt erg verdrietig als zij ons geheimpje weet.” Het kind kan die gedragingen door het lichamelijke of relationele overwicht, de emotionele druk, of door dwang en geweld van de volwassene niet

weigeren. Het kind wordt gebruikt om de behoeften van de volwassene of de adolescent te bevredigen.

Vrouwelijke genitale verminking

In sommige culturen of religies is het gebruikelijk om meisjes en vrouwen te besnijden. Hierbij worden de uitwendige geslachtsorganen (schaamlippen en clitoris) gedeeltelijk of compleet weggesneden. Voor deze ingreep is geen medische reden. Alle vormen van meisjes- en vrouwenbesnijdenis worden daarom wereldwijd beschouwd als een schending van mensen-, vrouwen- en kinderrechten. In Nederland zijn ze daarom strafbaar.

Meisjes- en vrouwenbesnijdenis wordt ook wel Vrouwelijke Genitale Verminking (VGV) genoemd. Als meisjes worden besneden, beschouwt de wet dit als een bijzondere vorm van kindermishandeling. Ook in de rechtbank wordt hier zo mee omgegaan. Er is specifieke hulpverlening voor ouders en meisjes die te maken hebben met (dreiging van) meisjesbesnijdenis.

Eergerelateerd geweld

Eergerelateerd geweld is geweld dat wordt gepleegd omdat de familie-eer is aangetast. Om de eer weer te zuiveren, worden mannen of vrouwen uitgestoten, bedreigd of mishandeld. En in het ergste geval zelfs vermoord.

Eergerelateerd geweld heeft verschillende en vaak strafbare vormen, zoals bedreiging met eermoord of trotsmoord, het aanzetten tot zelfmoord, mishandeling, verminking, (bedreiging met) verstoting, uithuwelijking. Eerwraak is de meeste extreme vorm, omdat het slachtoffer dan vermoord wordt. Vaak zijn vrouwen en meisjes slachtoffer van eergerelateerd geweld, maar ook mannen en jongens kunnen slachtoffer worden. Eergerelateerd geweld heeft geen religieuze basis, maar hangt samen met specifieke, culturele en sociale regels binnen bepaalde groepen. Uit deze groepen komen dan ook de daders die zich verplicht voelen het geweld toe te passen om zo hun (familie)eer te redden.

9 Signalenlijst

Belangrijke aspecten bij kindsignalen zijn de volgende:

- veranderingen bij de leerling (o.a. gedrag en uiterlijk);
- het voorkomen van niet-leeftijdsadequaat gedrag (gedrag passend bij jongeren of oudere kinderen);
- het voorkomen van abnormaal gedrag;
- extreme (grensoverschrijdende) gedragingen.

Materiale omstandigheden

Voor het melden aan de verwijzindex moet er sprake zijn van een daadwerkelijke bedreiging van de gezonde en veilige ontwikkeling van de jeugdige. Meestal is niet één geïsoleerd probleem doorslaggevend voor het doen van een melding, maar maakt een combinatie van verschillende problemen een situatie dermate ernstig dat een melding aan de verwijzindex gerechtvaardigd is.

In het leefgebied 'Materiële omstandigheden' worden problemen genoemd die betrekking hebben op de woonomstandigheden van de jeugdige, de kwaliteit van de materiële verzorging van de jeugdige, de kwaliteit en veiligheid van de buurt waarin de jeugdige opgroeit en de financiële situatie van de jeugdige/het gezin.

1. Er zijn problemen betreffende de woning waarin de jeugdige woont
2. De jeugdige krijgt onvoldoende materiële verzorging of er is sprake van onvoldoende investering in algemeen gangbare uitgaven
3. Het gezin/de jeugdige heeft financiële problemen of is afhankelijk van een uitkering en/of anderen
4. Het gezin/de jeugdige woont in een buurt die ontoereikend of onveilig is voor het grootbrengen/opgroeien van jeugdigen
5. Het gezin/de jeugdige heeft geen vaste woon- of verblijfplaats of verhuist vaak

Gezondheid, lichamelijk functioneren, seksualiteit en verzorging

Voor het melden aan de verwijzindex moet er sprake zijn van een daadwerkelijke bedreiging van de gezonde en veilige ontwikkeling van de jeugdige. Meestal is niet één geïsoleerd probleem doorslaggevend voor het doen van een melding, maar maakt een combinatie van verschillende problemen een situatie dermate ernstig dat een melding aan de verwijzindex gerechtvaardigd is.

Het leefgebied 'Gezondheid' betreft de lichamelijke en de geestelijke gezondheid van de jeugdige en/of de ouder(s) en het functioneren en de ontwikkeling van de jeugdige.

1. De jeugdige heeft problemen of een stoornis op het gebied van het emotionele en/of sociale functioneren en/of het gedrag
2. Risicovol gedrag van de ouder(s) en/of inadequate lichamelijke en medische verzorging die de (ongeboren) jeugdige kan schaden
3. De jeugdige heeft (onverklaarbaar) letsel en/of lichamelijke klachten die op kindermishandeling of jeugdprostitutie kunnen wijzen
4. De jeugdige is minderjarig en (aanstaand) ouder
5. Er is sprake van middelenmisbruik (alcohol, drugs, medicatie), gok- of computerverslaving bij de jeugdige en/of de ouder(s)/ander gezinslid

6. De ouder (of een ander gezinslid) heeft fysieke/zintuiglijke problemen en/of handicaps, sociale, emotionele, cognitieve of gedragsproblemen en/of een specifieke emotionele, gedrags- of persoonlijkheidsstoornis
7. Ingrijpende gebeurtenissen (life events)

Opvoeding en gezinsrelaties

Voor het melden aan de verwijzindex moet er sprake zijn van een daadwerkelijke bedreiging van de gezonde en veilige ontwikkeling van de jeugdige. Meestal is niet één geïsoleerd probleem doorslaggevend voor het doen van een melding, maar maakt een combinatie van verschillende problemen een situatie dermate ernstig dat een melding aan de verwijzindex gerechtvaardigd is.

Het leefgebied 'Opvoeding & Gezinsrelaties' betreft de pedagogische en relationele condities in het gezin waarin de jeugdige opgroeit.

1. Er is onenigheid binnen het gezin of tussen de ouders en/of de relatie tussen jeugdige en ouders is problematisch
2. De jeugdige is slachtoffer van kindermishandeling
3. De ouders hebben problemen in de opvoeding van de jeugdige en/of er zijn factoren die het ouderschap bemoeilijken
4. Er is sprake van een civielrechtelijke kindbeschermingsmaatregel
5. Er zijn problemen met veranderingen in de gezinssamenstelling (die voor instabiliteit in het gezin zorgen)
6. Er is sprake van hulpverlening aan een gezinslid vanwege ernstige problematiek
7. Een ander gezinslid dan de jeugdige is betrokken bij criminele activiteiten

Onderwijs en werk

Voor het melden aan de verwijzindex moet er sprake zijn van een daadwerkelijke bedreiging van de gezonde en veilige ontwikkeling van de jeugdige. Meestal is niet één geïsoleerd probleem doorslaggevend voor het doen van een melding, maar maakt een combinatie van verschillende problemen een situatie dermate ernstig dat een melding aan de verwijzindex gerechtvaardigd is.

Het leefgebied 'Onderwijs & Werk' betreft het onderwijs (ook kinderopvang en buitenschoolse opvang) dat de jeugdige volgt en/of het werk dat de jeugdige heeft. Daarnaast gaat het ook om de omstandigheden die de onderwijs- en/of werksituatie van de jeugdige kunnen beïnvloeden.

1. De jeugdige heeft problemen in het cognitief functioneren, leren en schoolprestaties
2. De jeugdige is van school/kinderopvang gestuurd
3. De jeugdige wisselt veelvuldig van school
4. De jeugdige is leerplichtig en gaat niet naar school
5. De jeugdige is niet meer leerplichtig, maar heeft geen baan/praktijkonderwijs, geen startkwalificatie, geen vrijwilligerswerk en/of participeert onvoldoende in de samenleving
6. Kenmerken van de dagbesteding (school, kinderopvang, buitenschoolse opvang of werk) die op problemen en/of risico's kunnen wijzen
7. Kenmerken van opleiding/werk/betrokkenheid ouder(s) die op problemen en/of risico's kunnen wijzen

Sociale omgeving buiten het gezin

Sociale omgeving buiten het gezin

Voor het melden aan de verwijzindex moet er sprake zijn van een daadwerkelijke bedreiging van de gezonde en veilige ontwikkeling van de jeugdige. Meestal is niet één geïsoleerd probleem

doorslaggevend voor het doen van een melding, maar maakt een combinatie van verschillende problemen een situatie dermate ernstig dat een melding aan de verwijsindex gerechtvaardigd is.

Het leefgebied 'Sociale omgeving buiten het gezin en de school' betreft de omgeving (en met name de relaties in die omgeving) van de jeugdige buiten het gezin en buiten school/werk en het gedrag van de jeugdige in die omgeving. Dus bijvoorbeeld de kwaliteit van vriendschapsrelaties, het gedrag van de jeugdige (en evt. overlast/criminaliteit) op straat en openbare plekken (kinder- en jongerenwerk in buurthuis, winkels, café's, etc.).

1. Er is sprake van een gebrekkig(e) (interactie met het) sociaal netwerk van de ouders en/of jeugdige en/of de jeugdige heeft geen hobby's of interesses
2. De jeugdige en/of ouders maken geen of weinig gebruik van (sociale) voorzieningen en/of zijn onbereikbaar voor voorzieningen en/of zijn zorgwekkende zorgmijders
3. De jeugdige en/of zijn ouders ervaren uitsluiting, discriminatie of intimidatie/pesterij als gevolg van het behoren tot een specifieke groep.
4. De relatie tussen de jeugdige en leeftijdsgenoten en/of volwassenen is problematisch
5. De jeugdige en/of zijn ouders hebben in de leefomgeving gedragsproblemen of zijn betrokken bij criminele activiteiten
6. De jeugdige is slachtoffer van criminaliteit
7. De jeugdige heeft een strafrechtelijke maatregel
8. De jeugdige is makkelijk beïnvloedbaar door anderen en daardoor kwetsbaar

Deze lijst is gebaseerd op de handleiding Melden voor de Verwijsindex (www.meldcriteria.nl)

10 Signalenlijst specifieke vormen van mishandeling

Signalen huiselijk geweld bij baby's

- slechte lichamelijke gezondheid
- slecht slapen
- excessief huilen of schreeuwen
- angst om alleen te zijn
- schrikachtigheid
- gebrekkige emotionele ontwikkeling als gevolg van verstoorde hechting

Signalen huiselijk geweld bij peuters

Signalen bij peuters

- somatische klachten zoals hoofdpijn, buikpijn, slapeloosheid
- vertraagde ontwikkeling van zindelijkheid en taalbeheersing
- stotteren
- weinig zelfvertrouwen
- angstig vastklamp gedrag of passief gedrag
- sociale problemen zoals bijten en slaan

Signalen huiselijk geweld bij kleuters

Signalen bij kleuters

- somatische klachten zoals hoofdpijn, buikpijn en slapeloosheid
- vertraagde ontwikkeling van zindelijkheid en taalbeheersing
- stotteren
- angst en fysiek vastklampen aan moeder, zich terugtrekken of passief gedrag
- sociale problemen door agressief gedrag tegenover leeftijdsgenoten, gezinsleden, dieren of dingen
- zichzelf beschuldigen

Signalen huiselijk geweld bij schoolgaande kinderen

Signalen bij schoolgaande kinderen

Externaliserende reacties

- agressie tegen leeftijdsgenoten of gezinsleden
- wreedheid t.o.v. dieren
- vernielzucht
- weinig inschikkelijk zijn of zich verzetten tegen autoriteiten
- gedragsproblemen

Internaliserende reacties

- angst en zich terugtrekken
- zichzelf beschuldigen
- negatief zelfbeeld
- verdriet
- verlegenheid

- depressie
- gebrek aan vertrouwen in ouders of volwassenen in het algemeen

Omgangsproblemen

- sociale isolement door schaamte voor de thuissituatie
- ontbreken van of tekort aan sociale vaardigheden
- gebrek aan inlevingsvermogen of juist overgevoeligheid
- gering probleemoplossend vermogen

Schoolproblemen

- moeilijkheden met schoolwerk of juist overcompenseren
- moeite met concentreren
- weglopen van school

Somatische klachten

- hoofdpijn
- buikpijn
- slapeloosheid

11 Veilig thuis

Advies

Bij iedere stap van de meldcode geldt dat er altijd contact op kan worden genomen met Veilig Thuis. Bij Veilig thuis is veel kennis aanwezig over mogelijke signalen van huiselijke geweld en kindermishandeling. De medewerkers kunnen ook adviseren over de te zetten stappen en over het voeren van gesprekken met de ouders over de signalen. Bij vragen van advies zet Veilig Thuis geen stappen. Het advies is dus anoniem en uitsluitend gericht tot de adviesvrager.

Melden

Op basis van de informatie die Veilig Thuis krijgt, doet zij wat nodig is, zoals:

- direct handelen in crisissituaties om de veiligheid te herstellen
- zorgen dat het gezin op de persoon bij de juiste hulp terecht komt.
- overleg organiseren met alle betrokken hulpverleners en ouders om de hulp beter aan te laten sluiten
- de regie voeren in complexe zaken
- onderzoek doen om de situatie te verhelderen, en zo nodig passende hulp in te zetten.

Veilig Thuis is bereikbaar van maandag tot en met vrijdag van 9.00-17.00 uur op nummer 0800-2000

12 Melding bij Veilig Thuis

Beschrijf aan de hand van de aandachtspunten de situatie voor zover bekend en van toepassing. De aandachtspunten zijn helpen, maar ook leidend in het geven van de beschrijving per specifiek domein.

Denk hierbij aan de volgende domeinen (format aanmaken in Parnassys):

Algemeen

Gegevens van de melder

Gezinsgegevens

Samenstelling gezin

Vermoedelijke mishandeling

De aard, de ernst en het verloop

Jeugdige

psychosociaal functioneren, lichamelijke gezondheid en letsel, ontwikkeling, bijzonderheden

Opvoeding/verzorging

bescherming en veiligheid, basale verzorging, emotionele ondersteuning, regels en grenzen, stimulering en stabiliteit

Ouders

pedagogische kennis en vaardigheden, persoonlijk functioneren, beschikbaarheid, voorgeschiedenis, partnerrelatie

Gezin en omgeving

gezinssamenstelling, gezinsklimaat, de sociaal econ

13 Beroepsgeheim, meldcode en meldrecht

Meldcode is geen meldplicht

Een verplichte meldcode is iets anders dan een meldplicht. Bij een meldplicht moet de professional zijn vermoeden van geweld melden bij andere instanties. Die verplichting bestaat niet bij een meldcode. De beslissing om vermoedens van huiselijk geweld wel of niet te melden, neemt de professional zelf. Het stappenplan van de meldcode biedt daarbij houvast.

14 Bronnen

Veilig Thuis www.veiligthuis.nl

Dessaur trainingen [www.dessaurtrainingen](http://www.dessaurtrainingen.nl)

Informatie over de meldcode www.meldcoe.nl

Informatie over de verwijindex www.verwijsindex.nl

Informatie over de aanpak kindermishandeling www.aanpakkindermishandeling.nl

Informatie over huiselijk geweld www.huiselijkgeweld.nl

Informatie over de signalenlijst <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/signalenkm4tot12.pdf>

Melden voor de Verwijsindex (www.meldcriteria.nl)

16 Bijlage 1 Signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12- jarigen

Signalen van kindermishandeling: kinderen van 4 – 12 jaar

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 4 - 12 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling.

De signalen Lichamelijk welzijn:

blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden groeiachterstand te dik slecht onderhouden gebit regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan oververmoeid vaak ziek ziektes herstellen slecht kind is hongerig eetstoornissen achterblijvende motoriek niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind:

timide, depressief weinig spontaan passief, lusteloos, weinig interesse in spel apathisch, toont geen gevoelens of pijn in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld labiel erg nerveus hyperactief negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst 2 negatief lichaamsbeeld agressief, vernielzucht overmatige masturbatie

tegenover andere kinderen:

agressief speelt weinig met andere kinderen vluchtige vriendschappen (12-18) wantrouwend niet geliefd bij andere kinderen

tegenover ouders:

angstig, schrikachtig, waakzaam meegaand, volgzaam gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

tegenover andere volwassenen:

angst om zich uit te kleden angst voor lichamelijk onderzoek verstijft bij lichamelijk contact angstig, schrikachtig, waakzaam meegaand, volgzaam agressief overdreven aanhankelijk wantrouwend vermijdt oogcontact

overig:

plotselinge gedragsverandering gedraagt zich niet naar zijn leeftijd slechte leerprestaties rondhangen na school taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder

onverschillig over het welzijn van het kind laat zich regelmatig negatief uit over het kind troost het kind niet geeft aan het niet meer aan te kunnen is verslaafd is ernstig (psychisch) ziek kleedt het kind te warm of te koud aan zegt regelmatig afspraken af houdt het kind vaak thuis van school 3 heeft irreële verwachtingen van het kind zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen sociaal isolement alleenstaande ouder partnermishandeling gezin verhuist

regelmatig slechte algehele hygiëne Signalen specifiek voor seksueel misbruik Lichamelijk welzijn
verwondingen aan geslachtsorganen vaginale infecties en afscheiding jeuk bij vagina of anus pijn in
bovenbenen pijn bij lopen of zitten problemen bij plassen urineweginfecties seksueel overdraagbare
aandoeningen

Gedrag van het kind

drukt benen tegen elkaar bij lopen afkeer van lichamelijk contact maakt afwezige indruk bij
lichamelijk onderzoek extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik zoekt seksuele toenadering
tot volwassenen. Deze signalenlijst is overgenomen uit de publicatie van het Nederlands
Jeugdinstituut: Wolzak, A. (2009, 6e druk). Kindermishandeling: signaleren en handelen. Te bestellen
via www.nji.nl/publicatie.